

Budete mými svědky (Sk 1)

Texty na tento týden

Sk 1,1–26

Základní verš

„...ale dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země.“ (Sk 1,8)

Ježíšovo poslání na zemi bylo dokonáno. Bůh měl brzy seslat Ducha svatého. Ten bude různými znameními a zázraky podporovat práci učedníků. Dá jim moc a povede je v misijním úsilí, které zasáhne celou Zemi. Ježíš nemohl zůstat v podobě člověka s učedníky navždy. Důvodem nebylo jen fyzické omezení, které souviselo s jeho vtělením a které by bylo pro celosvětovou misii omezením. Pro seslání Ducha svatého bylo nezbytné, aby Ježíš vystoupil na nebesa a byl oslaven.

Učedníci však těmto skutečnostem až do Ježíšova vzkříšení nerozuměli. Když všechno opustili a rozhodli se ho následovat, věřili, že je politickým vysvoboditelem, který jednoho dne vyžene Římany z jejich země, obnoví vládu Davidovy dynastie a zašlou slávu Izraele. Nic jiného si vlastně ani neuměli představit. A právě nechápavost učedníků byla hlavním problémem závěrečných slov, která Ježíš adresoval svým následovníkům.

Zaslíbení Ducha svatého zaznívá právě v tomto kontextu. První kapitola knihy Skutky apoštolů, kterou tento týden studujeme, zaznamenává nejen Ježíšova poslední slova, ale popisuje i jeho nanebevzetí a způsob, jakým se raná církev připravovala na Letnice.

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Obnova Izraele

“Ti, kteří byli s ním, se ho ptali: „Pane, už v tomto čase chceš obnovit království pro Izrael?“⁷ Řekl jim: „Není vaše věc znát čas a lhůtu, kterou si Otec ponechal ve své moci.“ (Sk 1,6.7)

Osobní studium

Ve Starém zákoně se nacházejí dva typy mesiášských proroctví. Jedna část proroctví očekává Mesiáše, který bude vládnout navěky (Ž 89,4.5.36–38; Iz 9,6; Ez 37,25; Da 2,44; 7,13.14). Druhá mluví o tom, že Mesiáš zemře za hříchy lidí (Iz 52,13–53,12; Da 9,26). Přestože jsou tato proroctví rozdílná, neodporují si. Ukazují pouze na dvě fáze Mesiášovy služby: nejprve trpící Mesiáš a potom oslavený Král (L 17,24.25; 24,25.26).

Židovské očekávání Mesiáše bylo v prvním století jednostranné – a v tom spočíval hlavní problém. Naděje na příchod Mesiáše jako Krále, který přinese politické osvobození, zastínila představu Mesiáše, který bude trpět a zemře.

I učedníky nejprve ovládalo očekávání Mesiáše – Krále. Byli přesvědčeni, že právě Ježíš je tímto Mesiášem (Mt 16,16.20). Občas se dokonce mezi sebou hašteřili, kdo z nich bude mít v Ježíšově vládě přednostní postavení, až se ujme moci (Mk 10,35–37; L 9,46). Přestože jim Ježíš opakovaně připomínal, jaký osud ho čeká, nemohli nebo nechtěli pochopit, co má na mysli. A když Ježíš nakonec zemřel potupnou smrtí na kříži, učedníci byli zmatení a zmalomyslnění. Jak to někteří z nich sami vyjádřili: „A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael.“ (L 24,21)

Přečti si znovu úvodní verše. V čem otázka učedníků odhaluje jejich nepochopení Ježíšova poslání? Jaká byla Ježíšova odpověď a jak jí můžeme rozumět? Můžeme v Ježíšových slovech na adresu učedníků najít širší význam?

Zatímco Ježíšova smrt byla pro učedníky a jejich očekávání obrovskou ranou, Ježíšovo vzkříšení obnovilo jejich naději. Po této zkušenosti musela být politická očekávání učedníků mnohem větší než kdykoliv předtím. Zdá se jen přirozené, že se vzkříšení stalo pro učedníky ukazatelem brzkého ustanovení Mesiášova království.

Ježíšova odpověď však nepřinesla žádné přímé vysvětlení. Neodmítl sice předpoklad, který stál za očekáváním bezprostředního příchodu jeho království, zároveň jej však nijak nepotvrdil. Celý problém nechal otevřený s tím, že určité poznání a jednání náleží pouze nebeskému Otci – a člověku zůstává nedostupné.

Aplikace

Ještě za svého života si Ježíš posteskl nad nechápavostí učedníků a nad tím, jak se drží svých utkvělých představ (L 24,25). Proč je pro nás tak velkým pokušením věřit tomu, čemu chceme a co se nám líbí, bez ohledu na to, co říká Bible? Jak se můžeme tomuto nebezpečí vyhnout?

Poslání učedníků

‘Ti, kteří byli s ním, se ho ptali: „Pane, už v tomto čase chceš obnovit království pro Izrael?“’ Rekl jim: „Není vaše věc znát čas a lhůtu, kterou si Otec ponechal ve své moci; ^oale dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země.“ (Sk 1,6–8)

Osobní studium

V čem spočíval základní rozdíl mezi tím, co očekávali od Ježíše učedníci, a posláním, které měl pro učedníky připravené Ježíš?

V souvislosti s posláním učedníků se v osmém verši nacházejí čtyři důležité body:

1. *Dar Ducha.* Duch svatý byl vždy uprostřed Božího lidu aktivně přítomen. Proroci však v kontextu budoucnosti hovoří o mimořádném vylíčení či o jeho mimořádné přítomnosti (Iz 44,3; Jl 3,1.2). Duch svatý jednal i během Ježíšovy služby – vždyť samotný Ježíš byl pomazán Hospodinovým Duchem (L 4,18–21; viz také Iz 61,1.2). Plná služba Ducha svatého však nastala až po Ježíšově oslavení a vyvýšení v nebesích (J 7,39; Sk 2,33).
2. *Podstata svědectví.* Svědectví je hodnověrná informace z první ruky. Učedníci byli schopni takové svědectví přinášet (Sk 1,21.22; 4,20; 1J 1,1–3). Nyní dostali úkol podělit se s celým světem o svou jedinečnou zkušenost s Ježíšem. A obsah jejich svědectví byl jasný, protože jej formuloval sám Ježíš: „Tak je psáno: Kristus bude trpět a třetího dne vstane z mrtvých; v jeho jménu se bude zvěstovat pokání na odpuštění hříchů všem národům, počínajíc Jeruzalémem. Vy jste toho svědky.“ (L 24,46–48)
3. *Plán misie.* Učedníci se měli stát svědky nejprve v Jeruzalémě, pak v Judsku a Samařsku a nakonec po celém světě. Byl to postupný plán. Jeruzalém byl centrem židovského náboženského života a místem, kde byl Ježíš odsouzen a ukřižován. Judsko a Samařsko byly sousední oblasti, v nichž konal svou službu i Ježíš. Učedníci se však neměli omezovat pouze na tato území. Jejich působišťem se měl postupně stát celý svět.
4. *Zaměření misie.* Ve Starém zákoně se mluví o tom, že se národy celého světa budou zajímat o Boha Izraele a budou přicházet do Jeruzaléma (Iz 2,1–5). Až na pár výjimek (například prorok Jonáš) to nebyli Izraelci, kdo měl „přinášet“ Boha ostatním národům. Nyní se však „strategie“ změnila. Jeruzalém byl stále centrem, ale místo toho, aby se v něm učedníci zabydleli, očekávalo se od nich, že se postupně vydají až do nejvzdálenějších koutů světa.

Ježíš se učedníkům zjevoval po svém vzkříšení ještě čtyřicet dní (Sk 1,3). Během tohoto období jim vysvětloval pravdu o podstatě Božího království. Přesto měli učedníci stále problém pochopit některé základní otázky – jak ukazuje například jejich dotaz ve verši Sk 1,6. Znali sice proroctví, ale nyní se jim učili rozumět v novém světle, které osvětlovalo jejich podstatu světlem kříže a prázdného hrobu (Sk 3,17–19).

Aplikace

V čem se liší praxe tvého sborového společenství od úkolu, kterým Ježíš své učedníky pověřil? Pokus se vysvětlit tyto rozdíly a jejich příčiny.

Přijde znovu

⁹Po těch slovech byl před jejich zraky vzat vzhůru a oblak jim ho zastřel. ¹⁰A když upřeně hleděli k nebi za ním, jak odchází, hle, stáli vedle nich dva muži v bílém rouchu ¹¹a řekli: „Muži z Galileje, co tu stojíte a hledíte k nebi? Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet.“ (Sk 1,9–11)

Osobní studium

Jak v úvodním textu popisuje Lukáš Ježíšovo nanebevstoupení? Co je podle tebe na tomto popisu nej důležitější?

Lukášův popis Ježíšova nanebevstoupení v evangeliu i ve Skutcích je poměrně stručný. Přesto právě Lukáš podává nejpodrobnější zprávu o tom, co se při Ježíšově nanebevstoupení událo. Ježíš byl spolu s učedníky na Olivové hoře. Když jim žehnal, byl „nesen do nebe“ (L 24,51). Jde samozřejmě o popis, který vyjadřuje lidský pohled na nanebevstoupení, ne jeho skutečnou podstatu. Ježíš odcházel ze Země. Jen těžko lze takovou situaci vyjádřit slovy.

Ježíšovo nanebevzetí bylo nadpřirozeným Božím skutkem, jakých je v Bibli zaznamenáno velké množství. Lukáš při popisu události říká (Sk 1,9), že Ježíš „byl vzat vzhůru“ (řecký tvar *epérthé* je pasivním tvarem slovesa, které znamená „zvednout vzhůru“). V tomto tvaru se sloveso nachází v Novém zákoně pouze jednou. Zato v řeckém překladu Starého zákona (v Septuagintě) je použito několikrát – a vždy popisuje Boží jednání. To naznačuje, že i v tomto případě to byl právě Bůh, kdo vzal Ježíše do nebe. A sám Bůh také vzkřísil Ježíše z mrtvých (Sk 2,24.32; Ř 6,4; 10,9).

Ve Skutcích se nachází informace, že jim Ježíše „vzal oblak z očí“ (Sk 1,9; ČSP). Lukáš také zaznamenává jedinečné setkání, které se odehrálo poté, co se Ježíš ztratil učedníkům z dohledu. Vedle učedníků se objevují dvě postavy v bílém. Jejich popis se shoduje s popisem andělů při jiných událostech, kdy také přicházejí v bílém (zářivém) oděvu (Sk 10,30; J 20,12). Ujišťují učedníky, že se Ježíš vrátí tak, jak ho viděli odcházet (Sk 1,11).

Viditelné Ježíšovo nanebevstoupení se tak stalo zárukou jeho viditelného návratu, při kterém budou hrát oblaka opět svou roli (L 21,27; Zj 1,7). Jeho příchod však bude doprovázen „mocí a velikou slávou“ (L 21,27). Nepůjde o událost, při které bude přítomno jen pár učedníků – „uzří ho každé oko, i ti, kdo ho probodli“ (Zj 1,7). A navíc Ježíš nebude při svém příchodu sám (L 9,26; 2Te 1,7). Sláva Ježíšova návratu bude nesrovnatelná s jeho skromným (z pohledu člověka) nanebevstoupením.

Aplikace

V souvislosti s druhým příchodem Ježíše Krista se vždy znovu objevuje otázka: Jak můžeme prožívat realitu očekávání jeho brzkého příchodu i dnes, v 21. století? Jak by toto očekávání mělo ovlivnit různé oblasti našeho života – priority, rozhodování, vzdělání nebo plány do budoucna?

Příprava na Letnice

¹²Potom se z hory, které se říká Olivová, vrátili do Jeruzaléma; není to daleko, jen asi kolik je dovoleno ujít v sobotu. ¹³Když přišli do města, vystoupili do horní místnosti domu, kde pobývali. Byli to Petr, Jan, Jakub, Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub Alfeův, Šimon Zélóta a Juda Jakubův. ¹⁴Ti všichni se svorně a vytrvale modlili spolu se ženami, s Marií, matkou Ježíšovou, a s jeho bratry. (Sk 1,12–14)

Osobní studium

Ježíš se ve své odpovědi na otázku učedníků, kdy obnoví království pro Izrael, zcela vyhnul časovým údajům. Logickým závěrem jeho slov však bylo, že až přijde Duch svatý a učedníci s jeho pomocí dokončí své poslání, Ježíš se vrátí (viz například Mt 24,29.30). Ani andělé se ve svých slovech nedotkli otázky, kdy bude království nastoleno (Sk 1,11). Přesto jejich odpověď mohla vyznít i tak, že Ježíš se vrátí brzy. To může být vysvětlením toho, proč se učedníci „s velkou radostí vrátili do Jeruzaléma“ (L 24,52). Zaslíbení Ježíšova návratu v blíže neurčeném čase mělo být povzbuzením pro jejich budoucí službu. Tomuto zaslíbení rozuměli tak, že Ježíšův příchod je blízko, a tuto myšlenku rozvíjejí i další texty knihy Skutků.

Přečti si znovu úvodní verše. Proč podle tebe zvolili právě modlitbu jako formu přípravy na příchod Ducha svatého? Co bylo podle tebe obsahem jejich modliteb?

Po návratu z Olivové hory se učedníci shromáždili „v horní místnosti domu“ (Sk 1,13) v Jeruzalémě. Kromě apoštolů se v místnosti nacházeli i další Ježíšovi následovníci (L 8,1–3; 23,49; 24,1–12), Ježíšova matka Marie a Ježíšovi bratři.

Ježíšovi bratři (Mk 6,3) byli buď mladší synové Josefa a Marie (Mt 1,25; L 2,7), nebo – pravděpodobněji – synové z Josefova prvního manželství. V tomto případě by byl Josef vdovec, který si vzal za ženu Marii. Přítomnost Ježíšových bratrů uprostřed učedníků vyznívá překvapivě, neboť z evangelií se dozvídáme, že byli vůči Ježíši a jeho službě skeptičtí (Mk 3,21; J 7,5). Zdá se však, že změnu přineslo Ježíšovo vzkříšení a jeho mimořádně zjevení se Jakubovi (1K 15,7). Později je dokonce patrné, že právě Jakub – a ne Petr – byl jakýmsi vůdcem křesťanského společenství v Jeruzalémě (Sk 12,17; 15,13; 21,18; Ga 2,9.12).

Neustálá oslava Boha v chrámu (L 24,53) a vytrvalé modlitby (Sk 1,14) v sobě pravděpodobně zahrnovaly vyznání, pokání, prosbu o sílu žít novým životem a vzájemné odpuštění hříchů. A přestože se v jejich myslích příchod Ducha svatého zřejmě spojoval s časným Ježíšovým návratem, jejich duchovní naladění bylo v souladu s tím, jak se měli připravit na sestoupení Ducha svatého.

Aplikace

Co všechno můžeš nebo potřebuješ udělat, aby ve tvém životě a prostřednictvím tebe mohl Duch svatý konat své dílo?

Dvanáct apoštolů

²¹Proto jeden z těch mužů, kteří s námi chodili po celý čas, kdy Pán Ježíš byl mezi námi, ²²od křtu Janova až do dne, kdy byl od nás vzat, musí se spolu s námi stát svědkem jeho zmrtvýchvstání. (Sk 1,21.22)

Osobní studium

Ačkoli Ježíš během svého života oslovil velké množství lidí, z nichž mnozí se brzy měli stát jeho skutečnými následovníky, na začátku byla v Jeruzalémě jen poměrně malá skupina učedníků – přibližně 120 věřících (Sk 1,15). Prvním „organizačním“ krokem tohoto společenství byla volba toho, kdo nahradí Jidáše.

Co se podle úvodních veršů očekávalo od Jidášova nástupce? Jaké charakteristiky musel splňovat? Proč byly podle tebe důležité?

Velký důraz byl kladen na to, aby Jidášův nástupce byl svědkem Ježíšova zmrtvýchvstání (Sk 4,33). Postupně se totiž ukázalo, že právě zmrtvýchvstání Ježíše je mocným důkazem nejen jeho mesiášství, ale i pravdivosti křesťanské zvěsti.

Nástupce měl být samozřejmě vybrán mezi těmi, kteří provázeli apoštoly během Ježíšovy služby. Apoštol Pavel později zdůrazňuje, že i když nebyl s Ježíšem během jeho pozemské služby, má právo nazývat se apoštolem, protože se setkal se vzkříšeným Ježíšem na cestě do Damašku – a je tedy svědkem jeho zmrtvýchvstání (1K 9,1). A přestože Pavel vyznával, že Ježíš se mu zjevil jako poslednímu – jako „nedochůdce“ (1K 15,8), odmítá, že by byl ke službě apoštola méně „kvalifikovaný“ než ostatní apoštolové (1K 9,2; Ga 2,6–9). V doslovném smyslu patřilo mezi „apoštoly“ jen dvanáct učedníků a Pavel (Sk 1,25.26). V širším smyslu – jako Ježíšovi vyslanci a poslové dobré zprávy – patřili mezi apoštoly i další služebníci evangelia (Sk 14,4; Ga 1,19; Ef 4,11).

Přečti si text Sk 1,23–26. Jak byl vybírán Jidášův nástupce?

Způsob, jakým byl za apoštola vybrán Matěj, se nám může zdát zvláštní, ale „losování“ bylo obvyklým a dlouho používaným způsobem jak rozhodnout (viz například Lv 16,5–10 a Nu 26,55). Kromě toho byli vybráni dva kandidáti a oba byli na pozici stejně vhodní – nešlo tedy o krok do neznáma. Věřící také prosili Boha, aby výsledek volby odrážel jeho vůli (porovnej s Př 16,33). Nikde není naznačeno, že by tuto volbu někdo někdy zpochybnil. Po Letnicích se „losování“ už nepoužívalo, protože Duch svatý vedl učedníky přímo (Sk 5,3; 11,15–18; 13,2; 16,6–9).

Aplikace

Jak bys odpověděl na otázku tvého známého nebo spoluvěřícího: „Jak mohu vědět, co je Boží vůle pro můj život?“ Zdůvodni svou odpověď.

Podněty k zamyšlení

„Období mezi Letnicemi a druhým příchodem (ať již bude dlouhé, nebo krátké) má být naplněno celosvětovou církevní misí v moci Ducha. Následovníci Krista měli zvěstovat, co Ježíš vykonal při svém prvním příchodu. Kromě toho měli lidi vyzývat, aby při přípravě na jeho druhý příchod dělali pokání a aby věřili. Měli být jeho svědky až „na sám konec země“ (Sk 1,8) a až „do skonání tohoto věku“ (Mt 28,20). ... Nesmíme si dovolit zůstat stát, dokud nebude dosaženo obou cílů.“ (Stott, John R. W., *Zápas mladé církve: Poselství skutků apoštolských. Návrat domů*, Praha 1999; str. 42)

„Poslání, které Kristus svěřil učedníkům, se vztahuje na všechny věřící. Zahrnuje i křesťany, kteří budou žít před koncem času. Je velkým omylem myslet si, že dílo záchran leží jen na ustanovených kazatelích. Každý, ke komu promluvil nebeský hlas a kdo přijímá Kristův život, je povolán zvěstovat evangelium a pracovat pro záchranu svých bližních. Proto byla založena církev a ten, kdo do ní slavnostním slibem vstoupil, se tím zavázal ke spolupráci s Kristem.“ (DA 822; TV 524)

Otázky k rozhovoru

1. Text Sk 1,7 ukazuje na Ježíšova slova v Mk 13,32: „O onom dni či hodině neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn, jenom Otec.“ Ellen G. Whiteová píše: „Už nikdy nezazní žádné poselství pro Boží lid, které by bylo založeno na časovém údaji. Není nám svěřeno znát ani čas vylití Ducha, ani čas Kristova příchodu.“ (ISM 188) Na jiném místě dodává: „Každý, kdo začne zvěstovat poselství o hodině, dni nebo roku Kristova příchodu, ... přináší poselství, které mu Pán nikdy nesvěřil.“ (AR 12. 9. 1893) V čem spočívá význam těchto biblických textů a jejich komentářů pro nás dnes? Proč jsou někteří lidé stále v pokušení určovat data a odhadovat alespoň přibližný čas Ježíšova příchodu? V čem spočívá největší nebezpečí takového jednání?
2. Metodistický misionář E. Stanley Jones říkal, že když se snažil obhajovat Boha, nedařilo se mu, ale když začal o Bohu svědčit, prožíval ve své službě úspěch. Uvažujte společně o této myšlence.
3. Jak rozumíte významu modlitby v rané církvi? Není náhoda, že u popisu téměř všech důležitých rozhodnutí prvotní církve nacházíme zmínku o modlitbě (Sk 1,24; 8,14–17; 9,11.12; 10,4.9.30; 13,2.3). Jaký význam má modlitba ve vašem životě a v životě vašeho sborového společenství? Co je obsahem vašich modliteb?

Praktický závěr

- ▶ Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- ▶ Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- ▶ Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- ▶ Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
